

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland heeft een unieke ligging tussen water en land. Dit maakt Zeeland tot een bijzondere plek om te wonen, te werken, te leven en te recreëren. Onze delta zorgt voor rijkdom en vormt onze leefomgeving. Het programma Woonplaats Zeeland richt zich op de ruimte en mogelijkheden om te wonen, werken, leven en recreëren. Daarnaast vraagt het Rijk een bijdrage van Zeeland aan de landelijke doelen, zoals bijvoorbeeld voor de energievoorziening. Dat biedt kansen. We stellen ons de vraag welke ontwikkelingen gewenst zijn en in Zeeland passen. Waar kunnen woningen, bedrijven, recreatieactiviteiten en infrastructuur hun plaats vinden? Wat is nodig om de leefbaarheid en voorzieningen op korte en langere termijn te behouden en verbeteren? Wat zijn de effecten op milieu, landschap en leefbaarheid op korte en langere termijn? Aan dit soort vragen en opgaven werken we in het programma Woonplaats Zeeland en dit doen we niet alleen. We werken hierbij samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

De doelen en de ambities voor de lange termijn staan in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Dit vormt samen met het Milieuprogramma het belangrijkste beleidskader van het programma Woonplaats Zeeland.

Speerpunten

Recreatie en Toerisme

- Het laten meegroeien van (groene) recreatierruimte met de ontwikkeling van het aantal inwoners en bezoekers, met aandacht voor voldoende brede recreatiestranden.
- Het opleveren van een Zeeuws kwaliteitskader verblijfsrecreatie, met eenduidige begrippen en actualisatie van provinciale regels voor logiesaccommodaties.
- Zorgen voor duurzame instandhouding en doorontwikkeling van recreatieve voorzieningen en het Routenetwerk Zeeland.
- Doorontwikkeling van de toeristische marketingstrategie, gericht op spreiding van bezoekers in ruimte en tijd.
- Innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector.
- Samenwerking binnen Bestemming Zeeland 2035.
- Doorontwikkelen van kennis en monitoring van de vrijetijdssector en deze kennis benutten voor beleid en maatregelen.

Milieu

- Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) met specifieke aandacht voor PFAS-aandachtslocaties
- Staalslakken en de veilige toepassing van secundaire bouwstoffen.
- Indirecte lozingen en KRW-probleemstoffen.
- Lichtverontreiniging en het behoud van duisternis als kernkwaliteit van Zeeland.
- Actualisatie van vergunningen.
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Robuuste RUD.

Omgevingswet en ruimtelijke ordening

- De organisatie werkt “omgevingswetbewust”.
- Digitalisering die inwoners en initiatiefnemers helpt.
- Verkenning ontwikkelbedrijf.

Wonen

- Realiseren ambities en doelen Zeeuwse Woonagenda en geactualiseerde Woondeal met gemeenten, Rijk, corporaties en marktpartijen.
- Implementatie van de Wet versterking regie op de volkshuisvesting.

- Verstedelijkingsaanpak Sterke dorpen, bruisende steden - Zeeland 2050.

Bedrijventerreinen

- Met gemeenten werken aan voldoende ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen.

Beleidskader

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening Zeeland](#)
- [Verordening uitvoering en handhaving \(omgevingsrecht\) Provincie Zeeland 2024](#)
- [Milieuprogramma 2023-2027](#)
- [Uitvoerings- en Handhavingsbeleid Zeeland 2025-2028](#)
- [Woondeal 2023 en Zeeuwse woonagenda](#)
- [Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2035](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH-taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

Recreatie en toerisme zijn van grote betekenis voor Zeeland. De sector levert niet alleen een belangrijke economische bijdrage, maar draagt ook in brede zin bij aan de kwaliteit van leven. Vrijtijdsbesteding versterkt de leefbaarheid van dorpen en steden, ondersteunt voorzieningen, bevordert gezondheid en welzijn en maakt de Zeeuwse identiteit beleefbaar. Daarmee is de vrijetijdssector een belangrijke pijler onder een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat.

De betekenis van de sector blijkt ook uit de omvang. In 2025 werd in Zeeland circa € 4 miljard besteed door inwoners en bezoekers aan recreatie en toerisme. Er werden ongeveer 22 miljoen toeristische overnachtingen geregistreerd en Zeeuwen ondernamen jaarlijks circa 52 miljoen vrijetijdsactiviteiten. De sector biedt direct werk aan ongeveer 18.000 mensen, bijna één op de tien banen in Zeeland. Daarnaast profiteert een groot aantal andere sectoren, zoals horeca, detailhandel, vervoer en zakelijke dienstverlening, van deze bestedingen. Recreatie en toerisme zijn daarmee niet alleen een economische motor, maar ook een belangrijke drager van levendigheid, voorzieningen en brede welvaart in Zeeland.

Tegelijkertijd staat de sector voor grote uitdagingen. De beschikbare ruimte staat onder druk door andere maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, natuurontwikkeling en energietransitie. Ook de groei van het aantal inwoners en bezoekers vraagt om voldoende recreatieve voorzieningen en een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid. Daarnaast vragen klimaatverandering, verduurzaming, arbeidsmarktkrapte en veranderende wensen van inwoners en bezoekers om een toekomstgerichte aanpak. Samenwerking tussen overheden, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke partners blijft daarbij onmisbaar. Deze partijen hebben de ambitie voor recreatie en Toerisme benoemd in het document 'Bestemming Zeeland 2035'.

Doelstelling 2050

De Provincie werkt samen met haar partners aan een toekomstbestendige vrijetijdssector die economische en maatschappelijke waarde toevoegt aan Zeeland. Recreatie en toerisme leveren een positieve bijdrage aan de leefomgeving, versterken de brede welvaart en sluiten aan bij andere opgaven op het gebied van natuur, landschap, cultuur, gezondheid en sport, mobiliteit en klimaat. We benutten de koppelingen met andere opgaven.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening

In 2027 werken we drie jaar onder de Omgevingswet. De Omgevingswet maakt het makkelijker voor inwoners en bedrijven om een vergunning aan te vragen en om te zien wat er op een bepaalde plek wel en niet mag. Dit kan via het (digitale) Omgevingsloket. Daarin laten de overheden samen aan de buitenwereld zien dat ze één overheid vormen.

Hiervoor is het belangrijk dat:

- De overheden onderling goed samenwerken.
- De overheden samen beleid voor de omgeving opstellen.
- Alle regels en beleid voor de fysieke leefomgeving in het Omgevingsloket staan en makkelijk vindbaar zijn.
- De functionaliteit van het Omgevingsloket verder wordt verbeterd.

Het Rijk geeft een belangrijke rol aan de provincies bij de ruimtelijke inpassing van nationale belangen in de regio. We stemmen dit met het Rijk af en maken afspraken over uitvoering en investeringsbeslissingen. In het ruimtelijk arrangement en de uitvoeringsagenda van het NOVEX-gebied North Sea Port District zijn afspraken opgenomen gericht op het maken van ruimtelijke keuzes die nodig zijn om zowel regionale en nationale doelen te behalen.

Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving

De Zeeuwse Woondeal en de Zeeuwse Woonagenda vormen de gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, Provincie en gemeenten voor nieuwbouw en voor het verbeteren van de bestaande woningvoorraad.

Met ingang van 1 juli 2026 is de Wet versterking regie op de volkshuisvesting in werking getreden. De wet vraagt van de provincie dat zij een actieve regierol op zich neemt. De wet verplicht niet alleen tot voldoende woningbouw, maar stelt ook eisen aan de betaalbaarheid en het aanbod voor specifieke doelgroepen.

Met een geactualiseerde Woondeal (tot en met 2036) en een provinciaal volkshuisvestingsprogramma maken we met gemeenten, woningcorporaties en marktpartijen afspraken over de woonopgaven voor de komende jaren. We sturen op hoeveel er wordt gebouwd, waar dit gebeurt en voor welke doelgroepen. We zetten in op versnellen van de realisatie van woningbouw en zetten in op een schaa sprong.

De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda en Woondeal pakken we samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen aan. De Provincie ondersteunt dit met de inzet van een aantal subsidieregelingen en maken hierbij gebruik van het Kwalitatief Woononderzoek. Dit zijn:

- Subsidie voor hergebruik van leegstaande panden voor wonen.
- Subsidie voor gebiedsgerichte projecten voor wonen.
- Subsidies voor voorbereiding van woningbouwplannen.

Met de subsidie voor hergebruik van leegstaande panden gaan we de leegstand in commercieel en maatschappelijk vastgoed tegen. Ondersteuning voor flexibele woonvormen is gericht op specifieke doelgroepen als starters of voor tijdelijke woonbehoeften. Door gebiedsgerichte projecten versnellen we de bouw van woningen en verbeteren we de ruimtelijke kwaliteit in de bebouwde omgeving. Om de voorbereiding van woningbouwplannen te versnellen, ondersteunen we gemeenten bij de tijdelijke inhuur van deskundigheid.

Voldoende ruimte voor toekomstbestendige bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven. De Provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinenprogramma's van de gemeenten. We zetten ons met de gemeenten in voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen.

Milieu

In Zeeland werken we aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving. In het Milieuprogramma 2023-2027 staat wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Daarbij voeren we niet alleen acties uit die direct op milieu gericht zijn. Ook bij andere onderwerpen zoals verkeer, economie en landbouw letten we op de effecten op het milieu. Want alles wat mensen doen, heeft invloed op de natuur en onze leefomgeving.

Dit jaar (2026) zijn we gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe milieuprogramma voor de periode vanaf 2028. We streven ernaar dit programma in mei 2027 gereed te hebben.

We werken hierin nauw samen met onze omgevingsdiensten en andere partijen, zodat we samen de doelen kunnen behalen.

Maatschappelijk effect

In 2030 is de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving beschermd en versterkt.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Stand 2026
Aantal overnachtingen: toeristische overnachtingen				
Totaal aantal overnachtingen in geregistreerde accommodaties	13.400.000	13,226.000	12.499.000	*
Aantal overnachtingen: overige overnachtingen				
Totaal aantal overnachtingen, berekening gebaseerd op toeristen- en forensenbelasting	8.400.000	8.767.000	9.231.500	*
Aandeel van Zeeland in het Nederlandse verblijfstoerisme				
Totaal aantal overnachtingen in geregistreerde accommodaties in Zeeland, gedeeld door het Nederlandse	**	9,1%	8,5%	*

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Stand 2026
Aandeel toeristische overnachtingen buiten het hoogseizoen	**	67,8%	67,1%	*
Aantal overnachtingen met uitzondering van juli & augustus, gedeeld door het jaartotaal				
Werkgelegenheid	**	17.985	*	*
Aantal banen in de gastvrijheidsector				
Werkgelegenheid	**	7,5%	*	*
Aandeel gastvrijheidsector in totale werkgelegenheid				
Omvang van het logiesaanbod	**	**	84.330	*
Aantal eenheden in alle soorten logiesaccommodaties				
Energieverbruik van de sector Logies en horeca	**	1.218	*	*
Totaal bekend energieverbruik (aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstof), omgerekend in TeraJoules				
Vrijetijdsgedrag van Zeeuwse inwoners				
Aantal vrijetijdsactiviteiten van Zeeuwen ondernomen in Zeeland	52 miljoen (jaar 2022)	**	**	**
Eens per vijf jaar. Volgende actualisatie verwacht in 2028 (betreft dan 2027)				

In het milieuprogramma 2023-2027 zijn verdere doelen en indicatoren opgenomen. De resultaten hiervan worden jaarlijks in een monitoringsrapportage opgenomen. Deze wordt ter informatie met de Provinciale Staten gedeeld. We zijn bezig met het ontwikkelen van een nieuw milieuprogramma 2028-2032 waarin we onder anderen de bovenstaande punten en verdere punten beschreven worden.

*nog niet bekend

**niet gemeten

Doelindicatoren

Doelindicator	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Stand 2026	Streefwaarde 2027	Einddoel
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	niet bekend	0%			100% (2027)
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede toestand voor vissen	niet bekend	56%			100% (2027)
Verbeteren van inzicht in PFAS-aandachtslocaties in Zeeland	Aantal PFAS-aandachtslocaties geïnventariseerd en beoordeeld	0	0	15	Actueel overzicht PFAS-aandachtslocaties beschikbaar	Risico's van PFAS voor mens en milieu beheersbaar

Beperken van risico's van toepassing van staalslakken in Zeeland	Aantal uitgevoerde onderzoeken, adviezen of bestuurlijke acties rondom staalslakken	-	-	Tijdelijk moratorium op toepassing van staalslakken in de Deltawateren. Expertsessie om de kennishiaten in kaart te brengen	Besluitvorming voorbereid en uitvoering motie afgerond	Veilige toepassing van bouwstoffen zonder negatieve effecten op bodem en water
Minimalisatie van KRW-probleemstoffen in directe lozingen afvalwater	(Mogelijke) aanwezigheid en concentraties in het te lozen afvalwater	-	Omgevingsdiensten inventariseren mogelijke aanwezigheid KRW-probleemstoffen in indirecte lozingen afvalwater	DCMR heeft inventarisatie afgerond, RUD-Zeeland is aangevangen met onderzoek. Uitvoering gerichte (aanvullende) monsternames en analyses.	Uitvoering gerichte (aanvullende) monsternames en analyses. Indien nodig op basis van de resultaten, actualiseren van omgevingsvergunningen	Indirecte lozingen vormen geen bedreiging voor het behalen van de KRW-doelen
Beperken en voorkomen van lichtverontreiniging en het bevorderen en behouden van duisternis als kernkwaliteit in Zeeland	Ontwikkeling en uitvoering van beleid en bewustwordingsactiviteiten rondom lichthinder	-	Gestart met het gezamenlijk toewerken naar een richtlijn voor beleid op richtlijn door gemeenten en andere overheden. Mogelijkheden verkend om lichthinder te gaan meten/beter in beeld te brengen	Beleidsrichting en samenwerkingsaanpak verder uitwerken met betrokken overheden en partners.	Bewustwordingsaanpak ontwikkeld en eerste acties uitgevoerd	Vermindering van onnodige lichthinder in Zeeland
Vergunningen actueel houden voor nieuwe milieu-opgaven	Percentage actuele vergunningen	71%	46,5%	Loopt nog	Actualisatieprogramma uitgevoerd conform planning	Vergunningen sluiten aan op actuele wetten en regelgeving
De RUD Zeeland is robuust	Het oordeel van de visitatiecommissie over de robuustheid van de RUD Zeeland	De staatssecretaris heeft ingestemd met het plan van aanpak. In 2024 is gestart met de uitvoering. Er is door de deelnemers budget beschikbaar gesteld om in 2025 het plan verder te kunnen uitvoeren.	Indienen van een door het Algemeen Bestuur van de RUD Zeeland vastgesteld plan van aanpak voor het robuust maken van de RUD Zeeland bij het ministerie.	Uitvoering van het plan van aanpak Robuuste RUD Zeeland is in gang en voortgang wordt gemonitord.	Positieve beoordeling van de voortgang door de visitatiecommissie en verdere uitvoering van de verbetermaatregelen.	De RUD Zeeland is per 1 april 2026 robuust, overeenkomstig een positief rapport van de visitatiecommissie.
Energieverbruik Recreatiesector	Gemeten in in TeraJoule	1216 afname -1%	*	*	1109 TeraJoule	Jaarlijks 3% af van het laatst bekende gebruik,

Met de herijking van het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' naar 2035, zullen naar verwachting nieuwe doelindicatoren worden benoemd voor de doelen voor recreatie en toerisme.

* cijfers nog niet bekend

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies

Door een jaarlijkse ronde van aanpassingen en verbeteringen blijven de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland actueel.

Acties

Ruimtelijke Arrangement en NOVEX

Het nationale programma NOVEX is bedoeld om nationale belangen in de regio ruimtelijk in te passen. In 2025 hebben Rijk en regio voor het eerst bestuurlijke afspraken gemaakt over ruimtelijke ontwikkelingen in heel Zeeland. Er is bijzondere aandacht voor ontwikkelingen in het grensoverschrijdende NOVEX-gebied North Sea Port District (NSPD). De afspraken tussen Rijk en Provincie zijn opgenomen in een Ruimtelijk Arrangement en er een Uitvoeringsagenda voor het North Sea Port District. In 2026 zijn afspraken in het arrangement uitgevoerd en waar nodig aangepast en aangevuld. Ook in 2027 worden de afspraken geactualiseerd.

Omgevingsvisie en en Regionale Samenwerking

In de Zeeuwse Omgevingsvisie staat wat de Provincie op lange termijn belangrijk vindt voor de leefomgeving in Zeeland. Om de doelen uit de visie te bereiken zetten we middelen in zoals de omgevingsverordening. Om visie en verordening actueel te houden passen we deze jaarlijks aan. De Provincie werkt samen met gemeenten om de regels goed te laten passen in hun plannen en vergunningen.

WIZ Law Delta

De uitvoering van het pakket Wind in de Zeilen volgen we met veel aandacht. Een van de onderdelen uit dit pakket is het bouwen van een justitieel complex bij Vlissingen. Naast een extra beveiligde gevangenis zal ook een rechtbank deel uitmaken van het complex. Net als een ondersteunende faciliteit voor transport. Rijk en regio werken samen om dit complex te bouwen. Met name Rijk en gemeente Vlissingen zijn hiervoor verantwoordelijk.

North Seaport District NOVEX

In het North Sea Port District werken we aan een goede balans tussen de ontwikkeling van de haven en de leefbaarheid van het gebied. We nemen een actieve regierol gericht op de goede samenwerking met alle partners in het gebied. We hebben met alle partners een uitvoeringsagenda opgesteld en werken aan het uitvoeren van de acties en de projecten. De uitvoeringsagenda wordt voortdurend bijgewerkt. De afspraken tussen het North Sea Port District, Vlaanderen en Nederland zijn in het strategisch nota vastgelegd, waarvan de uitvoeringsagenda een bijlage is. Komend jaar werken we met de partners aan een uitwerking van de uitvoeringsagenda in een investeringsagenda.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen

We zorgen voor voldoende ruimte voor havenontwikkeling en regionale bedrijventerreinen. We houden daarbij rekening met de omgeving. We zetten in op goed gebruik van de ruimte, verbetering van de kwaliteit en de duurzaamheid van bedrijventerreinen.

Acties

Impuls Bedrijventerreinen

Met het Investeringsbudget impuls bedrijventerreinen geven we subsidie voor de herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen. Het doel is om bedrijventerreinen beter te benutten om daarmee de balans tussen vraag en aanbod op de bedrijventerreinenmarkt in Zeeland te verbeteren.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. De Provincie voert met Impuls Zeeland en VNO-NCW Co-creatie een provinciaal programma uit voor

verduurzaming van de Zeeuwse bedrijventerreinen. Doel is om tot en met 2027 in totaal 37 bedrijventerreinen te ondersteunen bij het versterken van de organisatiegraad en het opstellen van een plan van aanpak.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet

De organisatie is bekend met de belangrijkste instrumenten die de Provincie heeft binnen de Omgevingswet en gebruikt die bij het maken en uitvoeren van beleid voor de leefomgeving. Het Digitale Stelsel Omgevingswet achter de het omgevingsloket wordt verder ontwikkeld en gevuld met beleid en regels over de fysieke leefomgeving.

Acties

De organisatie "Omgevingswetbewust": een nieuwe werkwijze

De Omgevingswet vraagt om een andere werkwijze binnen de organisatie. Als Provincie hebben we verschillende instrumenten voor het opstellen en uitvoeren van dit beleid voor de leefomgeving. Deze instrumenten zijn onder andere de omgevingsvisie, de omgevingsverordening, het programma en het projectbesluit. In 2026 zijn er in onze organisatie afspraken over de inzet van deze instrumenten. Ook werken we aan kennisbevordering.

Doorontwikkeling Digitale Stelsel Omgevingswet

Het Omgevingsloket is de website waar inwoners makkelijk alle informatie en regels van de overheid kunnen vinden. Hier kunnen ze ook controleren of ze een omgevingsvergunning nodig hebben, een omgevingsvergunning aanvragen of een melding maken. Wij vullen het Omgevingsloket verder met onze regels en beleid. Dit doen we zo dat deze informatie makkelijk terug te vinden is door iedereen.

Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is de techniek achter het Omgevingsloket. Het DSO en het Omgevingsloket werken, maar het moet nog beter. Alle overheden werken nu onder de Omgevingswet, maar ze hebben nog behoefte aan deskundige ondersteuning. De Provincie draagt via het IPO financieel bij aan het beheer en de doorontwikkeling van DSO, inclusief de benodigde ondersteuning. Voor deze doorontwikkeling zijn in 2023 meerjarige interbestuurlijke afspraken gemaakt. Deze afspraken lopen door tot en met 2029. Via het IPO leveren wij input op keuzes voor de doorontwikkeling en indien van toepassing wijzigingen in de interbestuurlijke afspraken.

Doelstelling

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

We zetten in op de realisering van meer toegankelijke (groene) recreatieruimte voor inwoners en gasten. We stimuleren een toekomstbestendige en vitale vrijetijdssector met een divers en jaarrond vrijetijdsaanbod.

Acties

Recreatie en toerisme versterken in de leefomgeving

- Afronding van de realisering van 2 resterende in de Kustvisie opgenomen aandachtsgebieden: Oranjezon en Domburg West.
- De norm en behoefteanalyse voor (groene) recreatieruimte in Zeeland nemen we mee in de gebiedsaanpak. We maken binnen de gebiedsaanpak concrete afspraken over de realisering van nieuwe toegankelijke (groene) recreatieruimte in combinatie met opgaven als natuurherstel, wonen, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, gezondheid en sport.
- We borgen het belang van brede en droge recreatiestranden binnen de strategie waterveiligheid en zeespiegelstijging. Voor dit onderwerp trekken we gezamenlijk op met regionale Kustvisie- en landelijke Kustpactpartners en kustprovincies.
- We denken mee in het project 'Proeftuin Brouwersbaai'.

Zorgen voor een divers en kwalitatief vrijetijdsaanbod

- We brengen gekoppeld aan de gebiedsaanpak het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in N2000 gebieden in beeld en werken aan een duurzame instandhouding ervan. Hiervoor maken we afspraken in IPO verband en met lokale terreinbeheerders.
- We zorgen met gemeenten voor het beheer en onderhoud van het Routenetwerk Zeeland en ronden hiervoor de Europese aanbesteding af. We zetten met partners stappen in de productontwikkeling voor routes, mede gekoppeld aan het Geopark, zoals de Staats Spaanse Linies.
- We voeren de acties uit en maken beleidskeuzes die nodig zijn vanuit het nieuwe hotelmarktonderzoek.
- We stellen een Zeeuws kwaliteitskader voor verblijfsrecreatie op, in samenwerking met gemeenten, ondernemers en natuurorganisaties. We benutten hierbij praktijkervaringen en bestaande lokale kwaliteitskaders. Waar mogelijk benutten we het landelijke kwaliteitskader dat vanuit de Kustpactsamenwerking wordt ontwikkeld.
- We ontwikkelen een gezamenlijk begrippenkader voor verblijfsrecreatie door terminologie te harmoniseren, juridische risico's te duiden en uniforme definities vast te stellen.
- We ontwikkelen experimenteerterruimte voor vernieuwende recreatieve initiatieven en vertalen de opgedane ervaringen naar provinciaal beleid en de provinciale Omgevingsverordening.
- We evalueren en actualiseren de NED-regeling voor logies, voeren een inventarisatie uit van de praktijk en verwerken de uitkomsten in een herziening van de provinciale regels.
- We ondersteunen gemeenten bij de implementatie van de Wet Toeristische Verhuur door afspraken te maken over registratie, organisatie en samenwerking, onder meer met Sabewa.

Zeeland beter jaarrond beleefbaar maken

- We maken afspraken over de borging van de toeristische marketing binnen en door Zeeland Partners.
- We zorgen voor de doorontwikkeling van de toeristische marketingstrategie, afgestemd op de behoeften van inwoners en gasten, zodat natuur, landschap, cultuur en erfgoed beter en jaarrond beleefbaar zijn. Hierdoor stimuleren we spreiding van bezoekers in ruimte en tijd.

Ontwikkeling in balans met de omgeving

- Kustvisie: screening bestemmingsplannen kustgemeenten: de aanbevelingen uit de screening vertalen we waar nodig in provinciaal beleid en Omgevingsverordening.
- We adviseren over ruimtelijke plannen. Hierbij zorgen we voor zorgvuldige ruimtelijke afweging van recreatieve ontwikkelingen en verblijfsaccommodaties, gebaseerd op het afwegingskader logiesaccommodaties.

Werken aan een vitale en toekomstbestendige sector

- Door de uitvoering van het 'Innovatie- en verduurzamingsprogramma 2025-2027', stimuleren we innovatie, kennisontwikkeling en een kwalitatief goed, jaarrond en divers vrijetijdsaanbod, afgestemd op doelgroepen. We bieden inspiratie en ondersteunen ondernemers in nieuwe businessmodellen, rentmeesterschap, financiering van investeringen, arbeidsmarkt, gastheerschap en digitalisering.
- Vanuit het IPO-rapport over regeldruk bekijken we welke stappen we kunnen maken in vermindering van regeldruk voor Zeeuwse recreatieondernemers.
- We voeren het uitvoeringsprogramma 2026-2027 uit voor versnelling in de verduurzaming van de vrijetijdssector in Zeeland. Acties zijn gericht op klimaatadaptatie, natuurinclusief ondernemen en energie. Met de Kerngroep Verduurzaming Vrijetijdssector monitoren we de uitvoering van deze acties en maken we afspraken over verduurzaming van de sector na 2027.
- We voeren de concrete aanpak uit voor de stikstofopgave voor recreatiebedrijven rondom de Manteling en Kop van Schouwen. Acties zijn gericht op energie, duurzame toeristische mobiliteit en natuurinclusief.
- We maken met Impuls Zeeland afspraken over de subsidiering van het innovatie- en verduurzamingsprogramma voor de vrijetijdssector voor de periode 2028 tot en met 2030

Duurzame samenwerking, kennis en monitoring

- We versterken de samenwerking tussen overheden, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties op Bestemming Zeeland 2035 door het opzetten van gezamenlijk programmamanagement.
- We voeren met onze partners gezamenlijke strategische communicatie over Bestemming Zeeland 2035 om de kennis over de positieve bijdrage van recreatie en toerisme aan de leefomgeving en brede welvaart te vergroten.
- We ronden de oprichting af van een 'Kennis- en Innovatienetwerk Recreatie en Toerisme Zeeland'.
- We voeren de Kennisagenda 2025-2027 van het Kenniscentrum Kusttoerisme uit om het bereiken van de doelen van Bestemming Zeeland 2035 en de effecten van nieuwe regelingen en beleidsmaatregelen structureel te monitoren. We delen deze kennis met onze partners en benutten deze data om maatregelen en recreatiebeleid waar nodig aan te passen.
- We maken met het Kenniscentrum Kusttoerisme afspraken over de subsidiering van de Kennisagenda vrijetijdssector voor de periode 2028 tot en met 2030.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland

Het doel voor wonen is om een toekomstbestendige en duurzame woningvoorraad te creëren die voldoet aan de vraag in kwaliteit en aantallen. Daarbij zetten we in op bevolkingsgroei met sterke dorpen en bruisende steden voor een voorzieningenniveau dat Zeeland aantrekkelijk houdt.

Acties

Leegstaande Pandenregeling Investeringsagenda

Met de provinciale regeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) geven we subsidie aan projecten die leegstaande panden hergebruiken voor wonen. Het gaat om panden zoals kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen, die voor wonen geschikt gemaakt worden. Het kan ook gaan om sloop van een vervallen gebouw, waar woningen voor in de plaats komen.

Woonfonds Gebiedsgerichte Aanpak

Met de provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) geven we subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving. Gebouwen en openbare ruimte worden door sloop of herstructurering omgezet in nieuwe woningbouwprojecten. Dit zorgt voor een aantrekkelijker woon- en leefomgeving.

Advies, onderzoek en monitoring wonen

De Provincie brengt in beeld hoe de bevolking verandert, hoe mensen wonen en wat de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad is. Dat gebruiken we om te bepalen hoeveel en wat voor soort woningen nodig zijn. Dat doen we onder andere met de bevolkingsprognose en het kwalitatief woononderzoek. We houden ook bij hoeveel woningen er gepland en gebouwd worden. Deze informatie is nodig bij het coördineren, monitoren en handhaven van de Wet versterking regie op de volkshuisvesting.

Realisatie Woondeal/Woonagenda

Begin 2027 verwachten we een nieuwe Woondeal 2027-2036 af te sluiten met gemeenten en Rijk. In de Woondeal zijn afspraken gemaakt om sneller nieuwe woningen te bouwen. De Provincie heeft een ondersteunende rol richting gemeenten en andere partijen. Dit doen we onder andere door kennisontwikkeling, onderzoek, bijeenkomsten en subsidies. Ook biedt de Provincie financiële steun aan gemeenten om tijdelijk extra mensen of experts in te huren.

Provinciaal volkshuisvestingsprogramma

In 2027 stellen wij het eerste Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma vast. Hiermee geven wij invulling aan onze wettelijke rol binnen de volkshuisvesting en bieden wij een provinciaal kader voor de realisatie van voldoende, betaalbare en passende woningen in Zeeland. Het programma vormt de basis voor samenwerking met gemeenten, woningcorporaties en andere partners bij het aanpakken van de Zeeuwse woonopgave.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

De Provincie Zeeland zet zich in voor een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor haar inwoners, bedrijven en bezoekers. Vanuit haar wettelijke en beleidsmatige verantwoordelijkheden stelt de provincie kaders vast in het milieubeleid en geeft zij uitvoering aan milieutaken die bijdragen aan de bescherming en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving.

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

Het Milieuprogramma 2023–2027 is in februari 2023 door Provinciale Staten vastgesteld en vormt het beleidskader voor de provinciale inzet op het gebied van milieu. In dit programma zijn de ambities, doelstellingen en activiteiten opgenomen die bijdragen aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving in Zeeland. De uitvoering van het programma is uitgewerkt in jaarlijkse actieplannen, waarmee stapsgewijs invulling wordt gegeven aan de vastgestelde doelen.

In 2027 wordt verder gewerkt aan het realiseren van de opgaven en doelstellingen binnen de verschillende milieuthema's. We werken vanaf 2026 bovendien aan een nieuw milieuprogramma voor de volgende periode (2028).

De voortgang en resultaten van het Milieuprogramma worden jaarlijks gemonitord. Hierover wordt apart gerapporteerd in een monitoringsrapportage, die in het tweede kwartaal aan Provinciale Staten wordt aangeboden. Deze rapportage biedt inzicht in de uitvoering van de activiteiten, de bereikte resultaten en de mate waarin de beoogde doelstellingen worden gerealiseerd.

Voor elk onderdeel van het Milieuprogramma zijn specifieke doelen en acties vastgesteld. In 2027 leggen we de nadruk op een aantal prioritaire activiteiten die een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen binnen de verschillende milieuthema's. Hieronder zijn deze acties nader weergegeven.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

De provincie Zeeland blijft zich in 2027 inzetten voor het terugdringen van de uitstoot en lozingen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in de leefomgeving. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar PFAS-verontreinigingen in en rondom de Westerschelde. Het doel is niet alleen het verminderen van de aanwezigheid van PFAS in bodem, water en lucht, maar vooral het beperken van de blootstelling van mens, dier en natuur aan deze stoffen. Omdat de verspreiding van PFAS de regionale en nationale schaal overstijgt, werkt de provincie hierbij nauw samen met het Rijk, andere provincies, waterschappen, kennisinstellingen, omgevingsdiensten en internationale partners. Naast het terugdringen van emissies en lozingen blijft de provincie investeren in het vergroten van kennis over de omvang, verspreiding en effecten van PFAS-verontreinigingen in de leefomgeving. Monitoring, onderzoek en gegevensuitwisseling vormen hiervoor een belangrijke basis. De opgedane kennis wordt benut om maatregelen te kunnen prioriteren en bevoegde gezagen te ondersteunen bij vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Ook in 2027 besteden we via de uitvoering van de VTH-taken door de omgevingsdiensten aandacht aan andere ZZS-gerelateerde milieuvraagstukken die gevolgen kunnen hebben voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Met deze inzet draagt de provincie bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving, waarbij het voorkomen van schadelijke blootstelling aan verontreinigende stoffen centraal staat.

Staalslakken

In 2027 blijft de provincie zich actief inzetten voor een definitief verbod op het gebruik van staalslakken in Zeeuwse wateren. Daarbij wordt het gesprek met het Rijk voortgezet om de Zeeuwse zorgen en belangen nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. We zijn met de Zeeuwse partners actief betrokken bij nadere onderzoeken, gericht op een beter inzicht in de mogelijke effecten op waterkwaliteit, natuur en leefomgeving.

Indirecte lozingen:

In 2027 werkt de provincie Zeeland samen met Rijkswaterstaat, de waterschappen, Zeeuwse gemeenten en de omgevingsdiensten verder aan het verbeteren van de waterkwaliteit in het Schelde-stroomgebied door regulering van indirecte lozingen.

Daarbij wordt gebruikgemaakt van de door de Zeeuwse werkgroep emissies en waterkwaliteit ontwikkelde hotspottool, die inzicht biedt in indirecte lozingen en de afvalwaterketen. Doel van deze aanpak is beter te kunnen bepalen welke emissies bijdragen aan het niet behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en waar maatregelen het meest effectief zijn. De focus ligt daarbij op het identificeren en aanpakken van bronnen van verontreiniging, met bijzondere aandacht voor waterlichamen die worden beïnvloed door rioolwaterzuiveringsinstallaties en indirecte lozers. De verkregen inzichten worden benut om gerichte maatregelen, vergunningvoorschriften en samenwerkingsafspraken te ontwikkelen die bijdragen aan het behalen van de KRW-doelen en een verdere verbetering van de Zeeuwse waterkwaliteit.

Actualisatie vergunningen:

Actuele vergunningen zijn van belang voor een juiste doorvertaling van nieuwe wet- en regelgeving en beleidskaders naar de bedrijfsvoering. Bestaande vergunningen moeten door toename in nieuwe wettelijke kaders en beleidsregels, alsook de behoefte om landelijk een gelijk speelveld te waarborgen, vaker worden aangepast.

Tegelijkertijd krijgen sinds 2024 vergunningaanvragen die DCMR afhandelt voor nieuwe initiatieven in het kader van de energietransitie voorrang boven het actualiseren van bestaande vergunningen. Dit mede vanwege de afhankelijkheid van subsidie- en investeringsprogramma's. Hierdoor is er meer druk ontstaan op het actualisatieprogramma en neemt het risico toe dat een aanzienlijk percentage vergunningen onvoldoende actueel zijn.

DCMR zet vanaf 2027 meer capaciteit in op de actualisaties van vergunningen met als doel de komende jaren door te groeien naar een actueel vergunningenbestand van 85% en daarmee in control te zijn op het afdekken van milieurisico's door actuele vergunningsvoorschriften te hebben opgenomen in vigerende vergunningen.

Lichthinder en duisternis:

Om lichthinder terug te dringen en duisternis als kernwaarde voor Zeeland te behouden trekken we gezamenlijk op met gemeenten, omgevingsdiensten, bedrijven en inwoners. We zetten in op borging in beleid, in omgevingsplannen en in de praktijk van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook werken we aan bewustwording onder bedrijven, inwoners en binnen onze eigen organisaties. Vanaf 2027 gaan we werk maken van lichtmetingen en een richtlijn voor het beoordelen van lichthinder.

RUD Zeeland – Robuuste RUD

Robuuste omgevingsdiensten zijn essentieel om milieurisico's effectief te beheersen. De RUD Zeeland voert het plan van aanpak voor een robuuste RUD uit en zet naar verwachting in 2027 de laatste stappen. Wij blijven ons, samen met de RUD en de gemeenten, inzetten voor een toekomstbestendige en robuuste RUD.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Lasten	
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	179
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	18.978
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	5.819
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	830
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	2.355
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	474
029999 Ambtelijke inzet	3.680
Totaal Lasten	32.315
Baten	
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	24
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	1.327
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	585
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	54
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	249
Totaal Baten	2.238
Totaal begrote baten en lasten	-30.077
Onttrekkingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-6.558
Toevoegingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-2.790
Totaal begrote reserves	9.348
Totaal begroot	-20.729